

Osvrt na simpozij
UDK 377.8(497.561Rijeka):005.745>(048)
502.131.1:37(048)
Primljeno 25.3.2025.

Osvrt na znanstveno-stručni simpozij
ODRŽIVI RAZVOJ, DOBROBIT I CJELOŽIVOTNO UČENJE
IZ PERSPEKTIVE INTERDISCIPLINARNIH ISTRAŽIVANJA

NINA MRVIĆ¹, IVONA MAREŠIĆ², TENA PEJČIĆ³

¹Osnovna škola „Milan Brozović“ Kastav, Skalini Istarskog Tabora 3, Hrvatska

²Osnovna škola „Srdoči“ Rijeka, Ante Modrušana 33, Hrvatska

³Učiteljski fakultet u Rijeci, Sveučilišna avenija 6, Hrvatska

Kontakt autor: nina.mrvic00@gmail.com

Sažetak Dana 12. ožujka 2025. godine na Učiteljskom fakultetu u Rijeci održan je znanstveno-stručni simpozij pod nazivom „Održivi razvoj, dobrobit i cjeloživotno učenje iz perspektive interdisciplinarnih istraživanja“, u organizaciji Centra za održivi razvoj i cjeloživotno učenje Učiteljskog fakulteta u Rijeci. Simpozij je okupio znanstvenike, stručnjake, istraživače i studente s ciljem promišljanja i aktualiziranja tema povezanih s održivim razvojem, dobrobiti i cjeloživotnim učenjem kroz prikaz interdisciplinarnih istraživanja i primjera dobre prakse. Uz izlaganja pozvanih predavača, predstavljen je i novoosnovani znanstveno-razvojni centar Učiteljskog fakulteta – Centar za održivi razvoj i cjeloživotno učenje koji će poslužiti kao platforma za buduće projekte i suradnje. Simpozij je ponudio vrijedne uvide u aktualna istraživanja i omogućio razmjenu znanja među stručnjacima iz različitih područja.

Ključne riječi: 1. održivi razvoj; 2. dobrobit; 3. cjeloživotno učenje; 4. Učiteljski fakultet

Centar za održivi razvoj i cjeloživotno učenje Učiteljskog fakulteta u Rijeci organizirao je znanstveno-stručni simpozij pod nazivom „Održivi razvoj, dobrobit i cjeloživotno učenje iz perspektive interdisciplinarnih istraživanja“, 12. ožujka 2025. godine na Učiteljskom fakultetu u Rijeci. Cilj simpozija bio je kroz izlaganja potaknuti razmišljanje i podići svijest o ključnim temama održivog razvoja, dobrobiti i cjeloživotnog učenja. Kroz prikaze interdisciplinarnih istraživanja i konkretnih primjera dobre prakse, simpozij je nastojao inspirirati razvoj novih ideja, potaknuti suradnju među različitim sektorima i promovirati održive pristupe koji doprinose društvenom i ekološkom napretku. Ukupno šest predavanja obuhvatilo je raznolike teme, uključujući ekološki identitet i dobrobit studenata, mentalno zdravlje djece, odgojitelja i učitelja, razvoj profesionalnih zajednica učenja i kompetentnih sustava, lutkarske transpozicije suvremenih slikovnica, dobrobiti društveno-korisnog učenja i volontiranja te važnost tjelesne aktivnosti u prirodnom okruženju.

Simpozij je bio namijenjen studentima, nastavnicima, suradnicima, odgojiteljima, učiteljima te svima koji su bili zainteresirani proširiti svoja znanja o ovoj temi. Nakon predavanja predstavljeni su svrha, misija i ciljevi novootvorenog Centra za održivi razvoj i cjeloživotno učenje (CERC). Misija Centra za održivi razvoj i cjeloživotno učenje Učiteljskog fakulteta u Rijeci jest promicanje i podrška cjeloživotnom učenju za održivi razvoj na svim razinama odgoja i obrazovanja, dok se poseban naglasak stavlja se na implementaciju misije među djecom rane i predškolske te školske dobi, budućim odgojiteljima i učiteljima, ali i odgojiteljima i učiteljima koji rade u struci. Na simpoziju je sudjelovalo 150 sudionika, koje su sačinjavali studenti ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te učiteljskog studija kao i gosti iz osnovnih škola i ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Simpozij je financiran od strane Sveučilišta u Rijeci projektom „Ekološki identitet i dobrobit studenata“ pod brojem (uniri-iskusni-drustv-23-196), a nositeljica je bila voditeljica Centra prof. dr. sc. Dunja Anđić.

Prof.dr.sc. Dunja Anđić, voditeljica novootvorenog Centra za održivi razvoj i cjeloživotno učenje, otvorila je simpozij svojim izlaganjem „Ekološki identitet i dobrobit studenata - istraživanje i rezultati“. U sklopu predavanja predstavljeno je istraživanje provedeno u okviru Sveučilišnog UNIRI projekta za iskusne znanstvenike pod nazivom „Ekološki identitet i dobrobit studenata“. U istraživanju je sudjelovalo 500 studenata Sveučilišta u Rijeci, dok je kvazieksperimentalno istraživanje provedeno na Učiteljskom fakultetu u Rijeci na uzorku N=70 studenata. Istraživanje je mjerilo efekt formalnog odgoja i obrazovanja te edukacije u prirodi na ekološki identitet i povezanost s prirodom studenata. Kao dio istraživanja,

provedena je terenska nastava koja se održala u Parku prirode Učka. Nakon izvršena dva mjerenja, rezultati su potvrdili da studenti Učiteljskog fakulteta u prirodi najčešće provode sat vremena, što ukazuje na nedovoljno vrijeme koje provode u prirodnim okruženjima. Također, kod studenata Učiteljskog studija, potvrđena je statistički značajna povezanost i pozitivan efekt odgoja i obrazovanja u sklopu kolegija „Pedagogija održivog razvoja“ te edukacije i dana provedenog u prirodi na stupanj povezanost s prirodom, no ne i na ekološki identitet. Na kraju predavanja predstavljene su smjernice koje upućuju na potrebu za dužim i češćim programima te edukacijom i vremenom provedenim u prirodi kako bi se povećala povezanost studenata s prirodom i potaknuo razvoj njihova ekološkog identiteta. Predavanje prof. dr. sc. Dunje Anđić naglasilo je važnost razvoja ekološke svijesti među studentima, koji su ključni za budući aktivizam u zaštiti okoliša. Također je istaknuta potreba za jačanjem ekološkog identiteta i povezanosti studenata s prirodom, što se može postići kroz kontinuiranu edukaciju, duže trajanje programa i češće aktivnosti u prirodnim okruženjima. U budućnosti, Centar planira dodatna istraživanja i razvoj programa koji uključuju interdisciplinarni pristup. Time se želi potaknuti trajna promjena u obrazovanju budućih odgojno-obrazovnih djelatnika, a naglašena je i važnost integracije održivog razvoja u sve razine obrazovanja.

Na drugom pozvanom predavanju, prof. dr. sc. Sanja Tatalović Vorkapić uključila je prezentaciju dviju grupa rezultata: razine psihološke dobrobiti studenata u sklopu prethodno prikazanog UNIRI projekta: „Ekološki identitet i dobrobit studenata“, te integraciju znanstvenih i praktičnih doprinosa šest znanstveno-stručnih projekata o dobrobiti i mentalnom zdravlju djece, odgojitelja i učitelja u odgojno-obrazovnom kontekstu. Istraživanjem je utvrdila visoke razine svih šest dimenzija psihološke dobrobiti studenata Učiteljskog fakulteta za razliku od studenata drugih fakulteta, pri čemu je istaknula zanimljiv nalaz o povezanosti visoke razine autonomije i niske razine ugodnosti kao osobine ličnosti. Na Učiteljskom fakultetu u Rijeci, u posljednjih šest godina, provedeno je šest znanstveno-stručnih projekata, od kojih je jedan još uvijek u fazi realizacije. Ti projekti fokusiraju se na dobrobit i mentalno zdravlje djece, učenika, odgojitelja i učitelja. Prva dva predstavljena projekta su „Kako bez suza u dječji vrtić i školu?“ te „Dobrobit djece u prijelaznim životnim periodima: Empirijska provjera Ekološko-dinamičkog modela“. Spomenutim projektima cilj je pružiti socijalno-emocionalnu podršku tijekom prijelaznih perioda i prilagodbe iz obitelji u dječji vrtić i iz predškole u osnovnu školu. Prvi projekt pažnju usmjerava na suradnju između akademske zajednice i odgojno-obrazovne prakse, a drugi

projekt na znanstvenu validaciju teorijskog modela tranzicije u djetinjstvu. Predstavljen je novi kolegij „Psihologija dobrobiti djece“ kojemu je cilj osnažiti psihološke kompetencije odgojitelja i učitelja. Četvrti spomenuti međunarodni projekt jest Erasmus+ KA3 projekt PROMEHS, Promicanje mentalnog zdravlja u dječjim vrtićima i školama koji je značajno doprinio razvoju, primjeni i znanstvenoj evaluaciji kurikulumu za mentalno zdravlje u dječjim vrtićima, osnovnim i srednjim školama u Hrvatskoj. Također, razvijen je program cjeloživotnog učenja „Mentalno zdravlje i dobrobit u odgoju i obrazovanju“. Trenutačno je u tijeku šesti projekt, međunarodni Erasmus+ KA2 projekt EduSkills+SEL, koji je usmjeren na razvoj socijalno-emocionalnih vještina u dječjim vrtićima, a njegov cilj je izraditi smjernice za odgojitelje u području socijalno-emocionalnog učenja. Kroz šest različitih projekata jasno se potvrđuje da je ključ kvalitete odgojno-obrazovnog procesa u poticanju cjelokupnog razvoja svih sudionika, stvarajući temelje za buduće aktivnosti. Holistički pristup stvara temelje za održive promjene u obrazovnom sustavu, omogućujući bolju pripremu odgojitelja i učitelja za suočavanje s izazovima socijalno-emocionalnog razvoja djece.

Treće pozvano predavanje održala je prof. dr. sc. Renata Čepić. Predstavila je rad koji istražuje vezu između profesionalnih zajednica učenja, sustava vođenja i razvoja kompetentnih odgojno-obrazovnih ustanova. Rad je integrirano pristupio temi, povezujući teorijske modele s praktičnim primjerima iz recentnih istraživanja, što ga čini ključnim doprinosom raspravi o unaprjeđenju kvalitete obrazovnih sustava. Izlaganje je bilo precizno strukturirano u tri dijela. U prvom dijelu opisane su karakteristike profesionalnih zajednica učenja koje potiču odgojno-obrazovne djelatnike na kontinuirano unaprjeđenje prakse, s naglaskom na povezanost dječjeg razvoja s mogućnostima za učenje koje pruža okolina. Kvaliteta ustanova pri tome se istaknula kao ključan čimbenik koji utječe na trenutačnu dobrobit djece i njihov budući razvoj. U drugom dijelu analiziran je koncept *learning-rich leadershipa* ('vođenje bogato učenjem'), s fokusom na razvoj novih praksi vođenja usmjerenih na poboljšanje kvalitete odgoja i obrazovanja. Razmotreni su ključni elementi pedagoškog vodstva, poput distribuirane odgovornosti, promicanja suradničkog istraživanja i izgradnje odnosa povjerenja. Treći dio usredotočio se na mobilizaciju distribuiranog vodstva kako bi se postigli bolji rezultati u praksi, s primjerima prakse koje uključuju kritičko mišljenje, dijeljenje iskustava i uključivanje vanjskih stručnjaka. Izlaganje se istaknulo interdisciplinarnošću, spajajući pedagogiju, organizacijsku psihologiju i teoriju vođenja, s posebnim doprinosom u promicanju distribuirane stručnosti kao alata za kolektivni napredak. Tema je također poticala i kritičku refleksiju,

dok se izlagačica kritički osvrnula i na korištenje umjetne inteligencije, postavlja jući pitanje kakav to sve učitelj suvremenog doba mora biti. Glavne snage rada jesu inovativan pristup distribuiranoj odgovornosti te praktične preporuke za izgradnju kulture ustanova koja podržava profesionalni rast. Izlaganje je dodatno naglasilo potrebu za sustavnom podrškom obrazovnim djelatnicima u razvijanju kompetencija za suradničko vođenje, inovacije u poučavanju i korištenje novih tehnologija. Istaknuto je kako transformacija obrazovanja zahtijeva stalno usavršavanje vodstva na svim razinama te povezivanje teorije i prakse u stvaranju poticajnog okruženja za učenje. Ovo izlaganje predstavlja značajan doprinos transformaciji obrazovnih sustava, pri čemu se posebna pažnja posvećuje sinergiji profesionalnih zajednica i inovativnom pristupu vodstvu.

Četvrto pozvano predavanje sklopu simpozija održala je izv. prof. dr. sc. Maja Verdonik koja je analizirala transformaciju suvremenih slikovnica u lutkarske predstave, s naglaskom na prenošenju verbalnih i vizualnih diskursa iz književnog u performativni medij. Rad je bio dio šire teme simpozija posvećene intermedijalnim odnosima između književnosti i kazališta, čime je autorica pružila vrijedan uvid u hibridne umjetničke oblike. Kroz analizu triju primjera – *Devete ovčice* (Dječje kazalište Branka Mihaljevića), *Vrlo gladne gusjenice* (Kazalište lutaka Zadar) i *Tonči Petešić* (Gradsko kazalište lutaka Rijeka) – izlagačica je demonstrirala različite pristupe adaptacije: od klasičnog lutkarskog kazališta do eksperimentalnih formi poput „pričopredstave“. Polazeći od slikovničke ekspresije u lutkarskom kazalištu, istaknula je kako vizualni narativni nizovi slikovnica postaju temelj scenske dinamike, a verbalni diskurs prerasta u performativne geste. Izlaganje je bilo strukturirano s naglaskom na konkretne primjere i prikaze umjesto apstraktnih opisa. Detaljna analiza scenskih transformacija (npr. prevođenje slikovničkih prizora u kazališne sekvence) omogućila je publici da vizualizira proces adaptacije. Zaključno, izlaganje je omogućilo publici razumijevanje intermedijalnosti, posebno u kontekstu hrvatske lutkarske scene, te ukazalo na važnost adaptacijskih strategija u suvremenom kazalištu za djecu.

Doc. dr. sc. Maja Opašić održala je predavanje na temu „Dobrobiti društveno-korisnog učenja i volontiranja za studente“, u kojem je poseban naglasak stavila na programe i projekte koje provodi Udruga za promicanje dobrobiti djece „Portić“. U svom izlaganju predavačica je detaljno objasnila razliku između pojmova volontiranja i društveno-korisnog učenja te važnost njihova promoviranja među studentima. Društveno-korisno učenje, poznato i pod nazivom učenje zalaganjem u zajednici, oblik je učenja koje podrazumijeva aktivno sudjelovanje studenata u projektima od društvenog značaja, uz istovremenu

primjenu stečenih akademskih znanja u praktičnom kontekstu. Učenje zalaganjem u zajednici studentima omogućuje praktičnu primjenu stečenih teorijskih znanja, što doprinosi njihovoj profesionalnoj spremnosti i povezanosti s realnim društvenim kontekstom. Uz to, unutar pojedinih kolegija studenti mogu ostvariti i ECTS bodove za sudjelovanje u takvim aktivnostima. Volontiranje predstavlja oblik društvenog angažmana koji se temelji na dobrovoljnosti i slobodi izbora pojedinca. Aktivno uključivanje studenata u volonterske aktivnosti donosi višestruke koristi ne samo društvu i samim studentima, nego i akademskim institucijama. Volontiranjem studenti jačaju svijest o potrebama društva te odgovaraju na zahtjeve onih kojima je pomoć potrebna. Predavačica je posebno naglasila kako su oba navedena oblika od iznimne važnosti za unaprjeđenje društva, kao i za razvoj kompetencija kod studenata. Posebno se osvrnula na buduću profesiju studenata Učiteljskog fakulteta, istaknuvši kako su volontiranje i društveno-korisno učenje idealni oblici stjecanja prakse za studente buduće odgojno-obrazovne struke. Ove aktivnosti ne samo da im omogućuju primjenu stečenih teorijskih znanja, nego ujedno doprinose njihovu osobnom razvoju, socijalnoj uključenosti i razvoju civilne odgovornosti. Udruga „Portić“, kroz svoje programe i projekte, utjelovljuje vrijednosti koje su ključne za razvoj budućih učitelja i odgojitelja, ali i svakog pojedinca koji je svjestan društvenih potreba.

Na završnom predavanju održanom u sklopu simpozija, dr. sc. Sanja Ljubičić prezentirala je temu koja se bavi utjecajem tjelesne aktivnosti u prirodnom okruženju na ljudsko zdravlje i opću dobrobit. U svojem izlaganju, izlagačica je istaknula globalni problem pretilosti, koji se sve češće pojavljuje ne samo među odraslom populacijom već i među djecom. Poseban naglasak stavila je na suvremeni način života koji karakterizira smanjena fizička aktivnost, kao i sve veća orijentacija prema sjedilačkom načinu provođenja slobodnog vremena. Izlagačica je naglasila kako je boravak u prirodi iznimno važan jer potiče fizičku aktivnost i pridonosi očuvanju i poboljšanju zdravlja. U suvremenom društvu sve je veća sklonost korištenju automobila umjesto pješaćenja, smanjena je učestalost tjelesne aktivnosti, dok prehrambene navike često nisu u skladu s načelima zdravog života. Cilj izlaganja bio je dati pregled istraživanja vezanih za dobrobit tjelesne aktivnosti u prirodnom okruženju te je izlagačica prezentirala radove koji su ukazali na pozitivne veze između sudjelovanja u tjelesnim aktivnostima u prirodi i ljudskog zdravlja i dobrobiti. Prema recentnim istraživanjima, aktivnosti u prirodnom okruženju pozitivno utječu na poboljšanje mentalnog zdravlja, prehrambenih navika i svakodnevnih životnih aktivnost, vježbanjem u prirodi značajnije poboljšava izvedba tjelesnih aktivnosti od vježbanja u zatvorenom

prostoru dok se sjedenje u parku pokazalo učinkovitijim u snižavanju srčane frekvencije i smanjenju stresa. Na samome kraju predavanja, izlagačica je praktično demonstrirala kako je moguće biti tjelesno aktivan neovisno o prostoru i vremenskim uvjetima. Kako bi dodatno naglasila važnost pokreta, potaknula je sve prisutne sudionike da ustanu i uključe se u niz jednostavnih vježbi prema njezinim uputama. Time je poslala jasnu poruku o potrebi integriranja tjelesne aktivnosti u svakodnevni život, bez obzira na okolnosti, čime se izravno doprinosi prevenciji pretilosti i unaprjeđenju zdravlja. Ovo predavanje pružilo je cjelovit uvid u važnost tjelesne aktivnosti u prirodnom okruženju, naglašavajući njezin ključni doprinos zdravlju i općoj dobrobiti pojedinca.

Zaključno, znanstveno-stručni simpozij „Održivi razvoj, dobrobit i cjeloživotno učenje iz perspektive interdisciplinarnih istraživanja” pružio je vrijedan akademski i stručni doprinos raspravi o ključnim temama povezanim s održivim razvojem, dobrobiti pojedinca i zajednice te cjeloživotnim učenjem. Kroz interdisciplinarni pristup i povezivanje različitih znanstvenih disciplina, simpozij je otvorio prostor za dijalog među istraživačima, stručnjacima iz prakse i studentima, čime je omogućeno kvalitetno sagledavanje kompleksnih izazova suvremenog društva. Sa znanstvenog aspekta, simpozij je omogućio predstavljanje najnovijih istraživanja i razvoj teorijskih modela s potencijalom za daljnju primjenu. Iz obrazovnog aspekta, ponuđeni su konkretni prijedlozi za unaprjeđenje kurikuluma i jačanje kompetencija budućih i sadašnjih odgojno-obrazovnih djelatnika. Praktični aspekt ogleda se u razmjeni primjera dobre prakse i stvaranju smjernica za implementaciju održivih i socijalno osjetljivih pristupa u svakodnevnom radu. Društveni doprinos vidljiv je u poticanju svijesti o važnosti ekološke odgovornosti, mentalnog zdravlja i aktivnog građanstva, čime se jača uloga odgojno-obrazovnih ustanova kao nositelja pozitivnih društvenih promjena.